

NARRATIVA

Kurt Vonnegut,
Salt en el temps. Traducció
d'Irma Triginé i Puigdelmàs.
Angle Editorial.
Manresa, 2003.

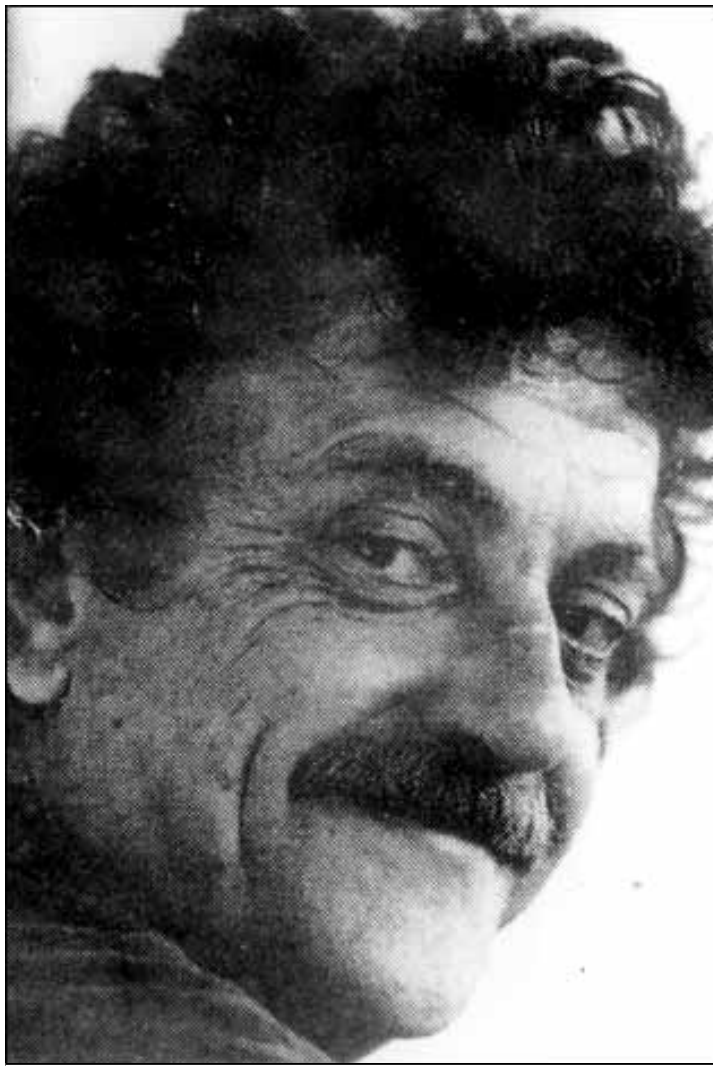
Última entrega del simpàtic avi Vonnegut, encara des de la trinxera del seu *Es-corxadador 5* i belligerrant amb la cançó *No War*, intentant despertar consciències i titllant de personalitat psicòpata el seu volgut president Bush Jr. No en va aquest escriptor nord-americà és un supervivent del bombardeig de Dresden i un pacifista actiu i busca-raons de tota la vida. Les seves glòries més grans van solcar les mareas contraculturals dels primers 70 i el seu estil personal l'ha fet ser proposat en diverses ocasions per a un Nobel que, probablement, mai li donaran. *Salt en el temps* és la seva última novel·la, després de la qual –en paraules del mateix autor– ja no hi haurà més Vonnegut. I des del 1998 la promesa s'ha complert.

L'EXCUSA NARRATIVA

Què és *Salt en el temps*? Doncs un compendi de les virtuts i els defectes de Vonnegut. Que seu estil sigui tan personal fa que aquestes virtuts i aquests defectes formin part del mateix beuratge, que depèn molt del lector i les seves ganes de jugar. L'argument o, més ben dit, l'excusa narrativa de *Salt en el temps*, és el fet excepcional que un bon dia, l'Univers, en comptes d'expandir-se, decideix contreure's. Com a resul-

Deu anys amb el pilot automàtic posat

CARLOS ZANÓN

El narrador nord-americà Kurt Vonnegut

tat, el 13 de febrer de l'any 2001, el temps fa marxa enrere i ens porta deu anys enrere. Aquesta és la part bona de l'acudit. La part dolenta és que no existeix ni la més mínima capacitat de canviar res. És a dir, repetirem el nostre paper com els actors d'una obra de teatre que quan comença ja saben què passarà i com acabarà. Clonarem el temps, errades i encerts, la nostra vida serà igual d'avorrida, d'excitant o de dramàtica amb l'afegit de saber-ho per avançat.

Repassem els integrants de la comèdia: un pres condemnat injustament doblarà la seva pena fins que es revisi el seu cas, la víctima d'una paraplegia causada per un salt a la piscina de la seva dona revisitarà el drama, els autors hauran de reescriure les seves novel·les i les morts dels éssers estimats es visionaran novament. Passats els capriciosos deu anys de l'Univers, el temps tornarà a avançar cap al futur. Però el dia de la Nova Arrencada tampoc serà per oblidar-se'n. El món ha oblidat que té voluntat pròpia i els avions s'estavellen, les limusines atropellen ancians vagabunds i els timbres sonen hores i hores a causa del dit esclau d'un home que ha

oblidat que és lliure per prémer o no prémer.

Aquest és l'apunt –un argument llaminer que sembla quedar desapropiat per un Vonnegut una mica indolent– que permet un vol ras en forma d'amarga reflexió sobre l'existència o no del lliure albir, amb un *alter ego* de l'autor –l'escriptor de ciència-ficció, Kilgore Trout– i un divertit full de ruta que no porta –eventmentment– enlloc. És *Sant en el temps*, com en la majoria dels llibres de Kurt Vonnegut, un forat pel qual mirar el món calidoscòpic de l'autor d'*Es-morzar deampions*. T'introdueix en un relat captivador sense estructura ni cap mena de vocació més enllà de permetre que t'aferris ara als records, les opinions, les mentides i les exageracions d'una imaginativa literatura que reivindica l'aspecte lúdic de la lletra impresa, l'obligació d'entretenir i fer companyia al solitari que es compromet en l'aventura d'assassinar la realitat. Mil anècdotes, mil records, mil esborranys d'impossibles històries escrites en tovallons de paper, mil personatges morts, inventats i certs.

AMB UN PAPER ASSIGNAT

Autoindulgent, caòtic, captivador i amarg, Vonnegut ens diu que el passat no es pot canviar, que només som personatges amb el paper assignat, però es contradia a l'escriure llibres com aquest. Perquè amb *Salt en el temps* a les mans un comprova que encara és possible la sorpresa, obrir un llibre i saber/no saber què t'explicarà el seu autor. Sobretot si és de la casta de Kurt Vonnegut: meitat home meitat ficció.

ASSAIG

Josep M. Mas Solench,
*Ferran Valls i Taberner, jurista,
historiador i polític*.
Proa. Barcelona, 2002.

Ferran Valls i Taberner (Barcelona, 1888-1942) va ser un personatge d'una capacitat de treball immensa, que va desenvolupar una tasca considerable en els camps de la investigació històrica i l'estudi del dret català, complementada amb l'activitat política i com a dirigent de diverses institucions culturals, socials i ciutadanes. Ferran Valls i Taberner va formar part de la generació dita del 1917 que es va aplegar entorn d'Enric Prat de la Riba i que va col·laborar activament en els projectes culturals impulsats per la Mancomunitat de Catalunya, al costat de prohoms com ara Ramon d'Abadal, Duran i Sanpere, Jordi Rubió, Bosch i Gimpera i Nicolau d'Oliver, entre d'altres. També, com a membre de la Lliga Regionalista, va participar en política i va viure l'adveniment de la República, el restabliment de la Generalitat, la Guerra Civil i la victòria del general Franco,

Jurista, historiador i polític

JOAN AGUT

al carro del qual es va adherir fins al dia de la seva mort prematura (54 anys), després d'haver abjurat de la seva trajectòria catalanista.

La figura de Ferran Valls i Taberner ha estat controvertida i força mal coneguda, sobretot a causa del canvi de camisa provocat per la Guerra Civil. El llibre de Josep M. Mas Solench, que apareix seixanta anys després de la mort de Valls i Taberner, intenta situar les coses al seu lloc d'una manera objectiva.

ESPECIALISTA EN DRET

Josep M. Mas Solench presideix actualment la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, i és membre corresponent de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona. Ha publicat, entre d'altres, els estudis *El dret civil dels catalans*, *Mil anys de dret a Catalunya* i *Jutjats de Pau*, al costat de nombrosos articles sobre dret i sobre qüestions de cultura popular.

Ferran Valls i Taberner, jurista,

historiador i polític, és una obra dividida en tres parts: *L'home i l'època*, *L'autor i l'obra* i *El dirigent i les institucions*, amb una cloenda sobre la personalitat de Valls i Taberner i amb un pròleg de l'historiador Josep Maria Solé i Sabaté. La primera part conté un esbós biogràfic del personatge emmarcat en el període històric que va viure. Es tracta, doncs, d'una síntesi biogràfica i no d'una biografia pròpiament dita. En la segona part, l'autor descriu d'una manera minuciosa la tasca realitzada per Valls i Taberner en el camp de la investigació històrica i en detalla els escrits politicoculturals. La tercera part fa referència a la presència del personatge en diverses institucions científiques i ciutadanes.

En conjunt, l'autor aconsegueix descriure l'àmplia panoràmica dels interessos científics, culturals i cívics de Valls i Taberner, una tasca considerable que va realitzar amb rigor i entusiasme, sense descartar-ne el compromís polític. La rela-

ció d'obres, articles i conferències citades al llibre és impressionant, prop de dos-cents-cinquanta treballs d'extensió variable, que dona una idea de l'activitat ingent d'un home que alhora obtindria els doctorats de dret i d'història, que fou jutge d'Apel·lacions del Principat d'Andorra, diputat provincial, catedràtic d'història d'Espanya a la Universitat de Múrcia, director de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, president del Conservatori del Liceu i del Patronat de l'Orquestra Pau Casals, diputat al Parlament de Catalunya, president de la Casa Provincial de Caritat, diputat a Corts, president de la Reial Acadèmia de Bones Lletres i de la Societat Econòmica d'Amics del País i catedràtic d'història universal de la Universitat de Barcelona.

OPINIONS DEL PERSONATGE

En l'apartat sobre els escrits periodístics i les conferències impartides per Ferran Valls i Taberner als anys 30 l'autor fa un resum de les opinions del

personatge sobre les qüestions més candents de l'època, com ara el catalanisme, la revolució, la llibertat, la Universitat, l'autonomia, el catolicisme, la legalitat i l'ordre, etcètera, que posen de manifest d'una manera succinta el pensament de Valls i Taberner: el d'un catalanista moderat, catòlic, conservador, no separatista, que en certa manera expliquen l'evolució posterior del personatge explicitada en l'article que va publicar a *La Vanguardia Española* del 15 de febrer del 1939 titulat *La falsa ruta*, on estableix que "*La falsa ruta ha sido el nacionalismo catalanista*".

L'única objecció que posaríem al llibre de Mas Solench fa referència a la primera part de l'obra, on l'autor fa una síntesi històrica de l'època i s'oblida de posar en relleu l'efervescència social a Catalunya i la importància que tenien les organitzacions sindicals als anys 20 i 30 i que van determinar en bona part el drama de la Guerra Civil. Feta aquesta puntualització, cal remarcar que Mas Solench ha realitzat un treball formidable per rescabalar del relatiu oblit una figura tan complexa, i alhora intel·lectualment tan important, com la de Ferran Valls i Taberner. Cosa per la qual hem de felicitar-lo.